

Genel Başkanımız Prof. Dr. MEKİN TANKER' in yaptığı konuşma

Bugün 14 Mayıs 1839'un yıldönümünü kutluyoruz. Bu tarih Türkiye'de bilimsel eczacılığın başlatıldığı, eczacılık diplomasının verilmesine esas teşkil edecek, ilk eczacılık sınıfının açıldığı ve ilk derslerin verildiği gündür. Bu ilk derslerden sonra, eczacılık batılı anlamda, gelişmiş, özellikle, Atatürk'ün önderliğinde kurulan Cumhuriyet döneminde, eczacılığa ve ilâca milletçe sahip çıkma, batılılaşma ve çağa uyma yolunda eczacılar ve eczacılık için de büyük gelişmeler olmuştur. Her yıl olduğu gibi bu yıl da şu sıralarda Türk Eczacılarını temsilen bir eyet, Atalarına saygı, bağlılık ve minnetlerini bir daha tekrarlamak üzere Anıtkabir'de, Büyük Atatürk'ün huzurunda bulunuyor. Bizler de buradan bütün kalbimizle onlara katılıyoruz.

Türk Eczacıları Birliği, diğer kamu kurumu niteliğindeki meslek birlikleri gibi, 1983'te, bu kez Ankara'da yeniden kurulmuş ve 23 Şubat 1984'ten itibaren göreve başlamıştır.

Türkiye'de eczacılık son yılların siyasal ve ekonomik çalkantıları arasından en az siyasi yara alarak fakat önemli ekonomik sarsıntılara uğrayarak geçmiştir. Yeniden kurulduğundan bu yana Türk Eczacıları, kanunların kendilerine emrettiği yolda, siyasi davranışların tamamen dışında, ilâçta ülke çıkarları ve meslek sorunları için en uygun çözümleri arıyan bir birlik olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Geçen yılki eczacılık gününden bu yana Eczacılık mesleği açısından önemli gelişmeler olmuştur.

Eczane eczacısınca yaşama ve sağlık hizmetindeki önemli görevine devam imkânını veren etiket uygulaması, eczacının sağlık hizmetinin gereği olan eşdeğer ilâç konusu, ilâç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü taşra teşkilâtının kurulması, Eczacı müfettişlerin etkili hale getirilmesi, uyuşturucu ve psikotrop ilâçlarla ilgili olarak tasarlanan uygulama, ilâç Danışma Kurulu'nun oluşturulmasını, Yüksek Sağlık Şurası'nda eczacıların yer alması, ilâç Fabrikalarında GMP uygulamasına geçilmesi, aktarlarda satılan zararlı ve tehlikeli maddeler hakkında düşünülen tedbirler hep bu olumlu gelişmelerin sonucudur.

Bu olumlu uygulama ve gelişmeler için Eczacılık Camiası Sayın Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanına ve Bakanlık yetkililerine müteşkkirdir.

★ ★ ★

Eczacı birinci derecede sağlık elemanlarından. Yaptığı hizmet Sağlık hizmetidir. Uluslararası Eczacılar Birliği'nin Dünya Sağlık Teşkilâtına ve Dünya kamuoyuna sunduğu bildiride açıkça ifade edildiği gibi:

- İlâç bir ticari meta değil bir sağlık aracıdır.
- İlâcın ancak uzmanlar tarafından bilinen ve insan sağlığı üzerinde etkili çok önemli özellikleri vardır.
- Eczacı ilâcı tam olarak bilen ve tanıyan bir uzmandır.

İlâcın etkili olması ilâçtan yararlanılması, eczacının mevcudiyetine ve eczacılık görevini tam yetkiyle yerine getirmesine bağlıdır.

İlâçtan yararlanabilmek için özetle 2 önemli hususun bir arada olmasına, bunların sağlanmış bulunmasına gerek vardır.

- 1- İlâç hep bulunmalıdır ve hasta tarafından sağlanabilir olmalıdır.
- 2- İlâç etkili olmalıdır ve zararı, eğer varsa, en düşük düzeyde bulunmalıdır.

1- Türkiye'de müstahzar üretimi yapılmaktadır. Hammadde ithalatında güçlükler kalmamıştır. Maliyetinin altında üretim yapılmasına zorlandığı iddia edilen nedenler artık yoktur. Buna rağmen bazı müstahzarlar, hastanın ihtiyacı olduğu anda hemen bulunamamaktadır. Üyeleri Türkiye'nin her tarafına dağılmış bulunan T.E.B. tesbitlerine; Nedenlerin araştırılması ve ortadan kaldırılması bakımından bu konuda çareler aranması için S.S.Y.B. ğına yardımcı olmak görevine devam edecektir.

İlâcın bulunmasını sağlamanın bir başka yolu da eczanede eczacıyı üretime özendirme-ktir. Batı ülkelerinin pek çoğunda uygulanan bu yöntem Türkiye'de sağlık elemanları ve eczacılar tarafından da ihmal edilmiştir. 1984 Ağustosundan beri Sağlık ve S.Y. Bakan-lığına sunulmuş bulunan majistral tarifinin henüz onaydan çıkmaması bugün için eczacıyı üretimden uzaklaştıran en önemli unsur olarak belirmektedir. Bu sakıncanın çok kısa bir zamanda giderileceğine inanıyoruz.

Eczanede üretimi kolaylaştırmak ve yaygınlaştırmak için gerekli hususlardan biri de milli formüllerin hazırlanmasıdır. Böylece eczanede üretim standart bir hale gelecek ve bu formüllere hazırlık olarak TEB'ince bir çalışma yapılmış ve ilk deneme olmak üzere 300 formül hazırlanıp bastırılarak eczacıların ve doktorların istifadesine sunulmuştur.

İlâcın, hastanın ihtiyacı olduğu yerde ve ihtiyacı olduğu anda bulunabilmesi, eczane-lerin yurt düzeyinde dengeli dağılımına ve nöbet görevlerini tam olarak yerine getirmele-rine de bağlıdır. Nöbet görevlerinin yerine getirilmesinde gösterilen hassasiyete katılıyoruz ve takibi, kontrolü için gereken önlemleri biz de kendi açımızdan almış bulunuyoruz.

2- İlâçlardan yararlanabilmenin ikinci önemli koşulu, ilâcın etkili olması ve zararının eğer varsa, en düşük düzeyde bulunmasıdır.

Bu hususun sağlanmasında bütün görev eczacıya düşmektedir.

İlâç üretiminde farmasötik kurallara dikkat edilmez, gerekleri yerine getirilmezse o ilâcın etkisinden de söz edilemez. Bu farmasötik kurallar sadece Ezcalık Fakülteleri prog-ramında yer alır. İlâç hammaddesi üretiminden, müstahzar üretimine ve kalite kontrolüne kadar her safhada Eczacının bilgi, beceri ve bilimsel katkı ve murakabesine ihtiyaç mutlak-tır. Yoksa ilâç kalitesinden de ilâcın biyoyararlılığından da söz etmek, sadece raslantılara kalır.

Bu nedenlerle, ilâç hammaddesi, müstahzar ve hatta sağlığı çok yakından ilgilendirdi-ği şüphesiz kozmetik ürünlerinin imalinde ve kontrolünde eczacının katkısını sağlamak ve artırmak mutlaka zorunludur.

İlâcın etkili olması için bu da yetmez. İlâcı hastaya ulaştıran hastane eczanelerinde ve serbest eczanelerde de eczacının vazgeçilmez sağlık görevleri vardır.

Doktorla ve diğer sağlık personeliyle ilâç arasındaki köprüyü ve ilâç-hasta ilişkisi-ni kuracak olan eczacıdır.

İlâç hakkındaki Temel Farmasötik Bilgiyi, ilâcı kullanma yöntemlerini ilâcın yan et-kilerini, ters reaksiyonlarını, geçimsizliklerini, Farmakokinetiğini ilâç-ilâç, ilâç - gıda et-kileşmelerini günü gününe takibedecek ve bu bilgileri değerlendirip aktaracak olan ecza-cıdır.

Hasta ilâçla ilgili en basit bilgileri bile bilmemekte haklıdır. Kendisine yeterli ve ge-rekli bilgiyi veren kendisine müstahzar sunan eczacı olacaktır. İlâç niçin kullanılıyor, nasıl etki ediyor, ilâcı nasıl kullanılmalıdır, kullanırken nelere dikkat etmelidir. İlâcı ne miktarda kullanılmalıdır, tedavi sırasında ortaya ne gibi etkiler çıkabilir, ilâcı saklarken hangi şartlara uyulacaktır.

Elbetteki bu bilgilerin bir kısmı hekim tarafından da hastaya anlatılmıştır. Teorik olarak reçete üzerinde verilen bilgiler somut örnek olan, ilâca üzerinde gösterilerek, eczacı tarafından tekrarlanmalı ve açıklanmasındaki yarar tartışılmaz.

Verilen ilâcın kusurlu olmaması, verilen dozun kontrolü ve gerektiğinde, hekimle istişare, geçimsizliklerin araştırılması, kanunların yalnız eczacıya yüklediği sorumluluk-lardır.

Uyuşturucu ve psiko trop ilaçların aşırı kullanılmasının engellenmesi, bulaşıcı hastalıkların yaygınlaşma istidadının ihbarı yine kanunlarla eczacılara verilen sağlık görevleridir.

Bu sağlık görevlerinin kusursuz yerine getirilmesi için, kanunlarımızda eczanelerin mesul müdürlerinin eczacı olması ile yetinilmemiş, sahibinin de eczacı olması, yani mali kontrolün da eczacının elinde bulunması zorunluğ u getirilmiştir.

Diploma riski olmayan, mesleğe başlarken yemin etmemiş, ilâcın zararı ve tehlikeleri hakkında bilgisiz kişilere ilâcın hastaya verilmesinde, hatta, mali kontrol yetkisi tanımak bile sağlık sorumluluğ u ile hiç bir biçimde bağdaşamaz.

Kaldığı, muvazaalı eczanelerde, mes'ul müdürlük için diplomasını gösteren eczacı eczanedeki hiçbir işleme katılmamaktadır.

Kanunun bu konudaki hükümlerini görmezden gelmek, bir eczanenin muvazaalı, yani kanuna aykırı olduğunu bile sahte olarak hazırlanan evraka itibar etmek, bu tip anlaşmalara müsamaha etmek, alınmış Yüksek Haysiyet Divanı kararlarının uygulanmasını kanun hükümlerine rağmen geciktirmek, muvazaalı eczanelere engel olmaya çalışan tek kuruluşu, eczacı odalarını devre dışı bırakan uygulamalara geçmek bu konudaki büyük yanlışlardır. S.S.Y. Bakanlığının bu yanlışları kısa zamanda düzeltereğine yürekten inanıyoruz.

İlâcın etkili olmasını sağlama açısından, eczacıya düşen sağlık görevinin bir ayağı serbest eczanelerde ise bir ayağı da hastanelededir.

Hastanelerde eczacılık hizmetlerinin batılı anlamda ve istenen doğrultuda yürütüldüğü söylenemez.

Batılı ülkelerde daha 1950'lerde tam olarak yerleşmiş ve kurallaşmış olan hastane eczacılığı Türkiye'de henüz uygulanmadığı gibi 1970'lerden beri Batılı ülkelerde yerleşmiş bulunan klinik eczacılık kavramı yurdumuzda ancak yeni yeni görüşülmeğe başlamıştır.

Hastanelerde ilâçla tedavinin vazgeçilmez gereği olan hastane eczacılığı ve klinik Eczacılık konularında ayrıntılı bir çalışma, Türk Eczacıları Birliği yayınları arasında Amerika'daki uygulamayı açıklıyan tercüme bir eser olarak yer almıştır. Önümüzdeki günlerde basımı tamamlanacak ve ilgililerin yararına sunulacaktır.

Eczacılıkla ilgili başka konularda olduğu gibi S.S. Y. Bakanlığının hastane eczacılığının reorganizasyonu yolunda yapacağı çalışmalara da bütün imkânlarımızla katılacağımız tabiidir.

14 Mayıs 1985 Eczacılık gününde, Türkiye'de ilk defa olarak bizzat toplantı düzenlemek suretiyle, eczacılık konularına ve eczacılık gününe sahip çıkan Sayın Bakanımıza S.S.Y. B. nin sayın yetkililerine tekrar teşekkür eder, öğleden sonra Kent Otel'de Uluslararası Eczacılar Birliği (FIP) temsilcilerinin de katılacağı, T.E.B. Ankara Eczacı Odası tarafından düzenlenen ve ilâçta Biyoyararlılık, Eczanelerde Bilgisayar uygulaması ile Eczacılık Kanununun tartışılacağı toplantıda tekrar birlikte olmak ümidiyle saygılarımı sunarım.